

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 1

is Dedicated in honor of

Lilian and Nathan Haber

Dedicated by Amy and Jimmy

צירוף יהוה

כ ארי יפתי יי אלהיך ית תחומך
 כמא די מליל לך ותימר אכול
 בשרא ארי תתרעי נפשך
 למיכל בשרא בכל רעות נפשך
 תיכול בשרא: כא ארי ירחק
 מנך אתרא די יתרעי יי אלהיך
 לאשראה שכנתה תמן ותכוס
 מתורף ומענך די ירב יי לך
 כמא די פקדתך ותיכול
 בקרניך בכל רעות נפשך:
 כב ברם כמא די מתאכל בשר

כ כִּי־יִרְחִיב יְדוּהָ אֱלֹהֶיךָ אֶת־גְּבֻלְךָ כַּאֲשֶׁר
 דִּבַּרְתָּ לְךָ וְאָמַרְתָּ אֲכַלְהָ בֶשֶׂר כִּי־תֵאֵוֶה
 נַפְשְׁךָ לֵאכֹל בֶּשֶׂר בְּכָל־אוֹת נַפְשְׁךָ תֹאכַל
 בֶּשֶׂר: כא כִּי־יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר
 יְדוּהָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם וּזְבַחְתָּ
 מִבְּקָרְךָ וּמִצִּיֵּאֲנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן יְדוּהָ לְךָ
 כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ וְאָכַלְתָּ בְשַׁעְרֶיךָ בְּכָל־אוֹת
 נַפְשְׁךָ: כב אַךְ כַּאֲשֶׁר יֹאכַל אֶת־הַצִּבִּי

(20) When the Lord your God will expand your boundary, as He has spoken to you, and you will say, I will eat meat, because your soul desires to eat meat, you may eat meat, as every desire of your soul. (21) If the place which the Lord your God will choose to put His Name there will be too distant from you, then you may sacrificially slaughter of your cattle and from your sheep, which the Lord has given you, as I have commanded you, and you may eat — in your gates, as every desire of your soul. (22) But as the deer and the gazelle is eaten,

RASHI

רש"י

(20) When [the Lord your God] will expand [your boundary ... and you will say, I will eat meat, ... you may eat meat] — *The Torah teaches a proper ethic, that one should not desire to eat meat unless he lives in abundance and wealth. (Chullin 84a) [You may eat meat,] as every desire of your soul* — *In the wilderness, however, the meat of a non-consecrated animal was forbidden to them, unless one*

(כ) כִּי יִרְחִיב וְגו'. לַמִּדְּהָ תוֹרָה דְרַךְ אֶרֶץ, שְׁלֵא יִתְאַוֶּה אָדָם לֵאכֹל בֶּשֶׂר, אֲלֵא מִתוֹךְ רַחֲבַת יָדַיִם וְעֵשֶׂר: בְּכָל אוֹת נַפְשְׁךָ וְגו'. אֲבָל בַּמִּדְבָּר נֶאֱסָר לָהֶם בֶּשֶׂר חֲלִין אֲלֵא אִם בֵּן מִקְדִּישָׁה וּמִקְרִיבָה שְׁלָמִים: (כא) כִּי יִרְחַק מִמֶּךָ הַמָּקוֹם. וְלֹא תוֹכַל לְבוֹא וּלְעֲשׂוֹת שְׁלָמִים בְּכָל יוֹם כְּמוֹ עֲכָשִׁיו, שֶׁהַמִּשְׁכָּן הוֹלֵךְ עִמָּכֶם: וּזְבַחְתָּ וְגו' כַּאֲשֶׁר צִוִּיתְךָ. לַמִּדְבָּר, שֵׁשׁ צוּוּי בְּזִבְחָהּ הֵיאֵךְ יִשְׁחַט, וְהֵן הַלְכוֹת שְׁחִיטָה שְׁנֵאמְרוּ לְמֹשֶׁה מִסִּינַי: (כב) אַךְ כַּאֲשֶׁר

first consecrated it and offered it as a peace-offering. (Sifrei: Chullin 16b) (21) If the place [which the Lord your God will choose to put His Name there] will be too distant from you — and you therefore will be unable to come and prepare peace-offerings every day, as you do now, when the Sanctuary travels with you, Then you may sacrificially slaughter ... as I have commanded you — *[Since this commandment is not written in the Torah] this teaches us that there had already been a commandment regarding how one must ritually slaughter animals for sacrifice — these are the laws of ritual slaughtering, which were given [orally] to Moshe on [Mount] Sinai. (Sifrei; Chullin 28a) (22) But as the deer*

טְבִיא וְאֵילָא כֵּן תִּיכְלְנָה
מִסְאָבָא וְדְכִיא כְּחֵדָא יְכַלְנָה:
בג לחוד תקף בדיל דלא למיכל
דמא ארי דמא הוא נפשא ולא
תיכול נפשא עם בשרא: כד לא
תיכלנה על ארעא תשדבה
כמאי: כה לא תיכלנה בדיל

וְאֶת־הָאֵילָא כֵּן תֹּאכְלֶנּוּ הַטְּמֵא וְהַטְּהוֹר
יִחַדּוּ יֹאכְלֶנּוּ: כג רק חזק לבלתי אכל הדם
כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש
עם־הבשר: כד לא תאכלנו על־הארץ
תשפכנו כמים: כה לא תאכלנו למען ייטב

so you will eat them; the impure and the pure [person] alike will eat of them. (23) However, be strong not to eat the blood; for the blood is the soul; and you must not eat the soul with the meat. (24) Do not eat it, — pour it upon the ground, as water. (25) Do not eat it, in order that it may be good for you, and

RASHI

[and the gazelle] is eaten, [so you will eat them] — *i.e.*, you are not admonished to eat them in a state of ritual purity; if, however, you will reason: Just as the fat of the deer and the gazelle is permitted [as food]; so, too, should the fat of non-consecrated animals be permitted, therefore [to counter this.] the Scripture says “but” (אך). (23) **However, be strong not to eat the blood** — Since it states, “be strong” [*i.e.*, to resist temptation], we learn that the Israelites had a predilection to eating blood. It was therefore necessary to state, “be strong;” the opinion of Rabbi Yehudah. Rabbi Shimon the son of Azai, however, says:

Scripture intends to caution you and to instruct you as to what extent you must be steadfast in fulfilling the commandments: If regarding blood — which people have no desire to eat and therefore, one is easily guarded from eating it — the Torah needed to strengthen its admonition, how much more so must this strengthening apply to all other commandments? (Sifrei) **And you must not eat the soul with the meat** — This is an admonition against (אבר מן החי), the eating of a limb from a living animal (Sifrei; Chullin 102a). (24) **Do not eat it** — This is an admonition against the eating of (דם התמצית) (the last blood oozing from the incision [of slaughtering]). (Keritot 4b) (25) **Do not eat it** — This is an admonition against the eating of the blood contained in the limbs [of the animal] (*ibid*). **In order that it may be good for you ...** — Come, let us learn just how great the reward is for observing the commandments: If in the case of blood, by which the very soul of a man is disgusted, he who

רש"י

יאכל את הצבי וגו'. אינך מזהר לאכלן בטהרה; אי, מה צבי ואיל חלבן מתר, אף חלין חלבן מתר, תלמוד לומר: “אך”; (כג) רק חזק לבלתי אכל הדם. ממה שנאמר “חזק” אתה למד שהיו שטופים בדם לאכלו, לפיכך הצריך לומר “חזק” דברי רבי יהודה. רבי שמעון בן עזאי אומר: לא בא הכתוב אלא להזהירך וללמדך עד כמה אתה צריך להתחזק במצות: אם הדם שהוא קל להשמר ממנו, שאין אדם מתאנה לו, הצריך לחזקך באזהרתו, קל וחמור לשאר מצות: ולא תאכל הנפש עם הבשר. אזהרה לאבר מן החי: (כד) לא תאכלנו. אזהרה לדם התמצית: (כה) לא תאכלנו אזהרה לדם האברים: למען ייטב לך וגו'. צא ולמד מתן שכרן של מצות אם הדם שנפשו של אדם קצה ממנו

דייטב לך ולבניך בתוך ארץ
תעבד דכשר קדם יי: בו לחוד
מעשר קודשין דיהון לך
ונדרך תטול ותיתי לאתרא די
יתרעי יי: בו ותעבד עלותך
בשרא ודמא על מדבחא דיי
אלהך ודם נכסת קודשין
ישתפך על מדבחא דיי אלהך
ובשרא תיכול: כח טר ותקבל

לך ולבניך אחריך כִּי־תַעֲשֶׂה הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי
יְדוּתָהּ: בו רק קדשין אשר יהיו לך ונדרין
תשא ובאת אל־הַמִּקְוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְדוּתָהּ:
בו ועשית עלתיך הבשר והדם על־מזבח
ידוה אלהיך ודם־זבחיך ישפך על־מזבח
ידוה אלהיך והבשר תאכל: כח שמר

for your children after you, when you will do what is proper in the eyes of the Lord. (26) However, your holy offerings which you will have, and your vows, you will carry, and come to the place which the Lord will choose. (27) And you will offer your burnt-offerings — the flesh and the blood — upon the altar of the Lord your God; and the blood of your sacrifices will be poured upon the altar of the Lord your God, and you will eat the meat. (28) Keep and you will

RASHI

abstains from it accrues merit both for himself and for his children after him, then how much more so does this apply to abstaining from theft or incest, after which the soul of man does lust. (Makkot 23b)
(26) **However, your holy offerings [... you will carry, and come to the place which the Lord will choose]** — *Even though you are permitted to slaughter non-consecrated animals [and eat them in your cities], I do not permit you to slaughter consecrated animals and eat them within your gates without offering [them on the altar]; rather, you must bring them to the Temple.*

(27) **And you will offer your burnt-offerings** — *If your sacrifices are burnt-offerings, place the flesh as well as the blood on the altar, [for it says והדם על המזבח — “the flesh and the blood — on the altar,” with respect to burnt-offerings]. But if they are peace-offerings then first, “the blood of your sacrifices will be poured upon the altar,” and only afterwards “you will eat the meat.” Our Rabbis further deduced that the words (verse 26), “However, your holy offerings ... [you will carry],” comes to instruct us regarding consecrated animals that are outside the Land [in the Diaspora], as well as to instruct us regarding animals that have been exchanged for other consecrated animals, and regarding the offspring of consecrated animals, that all of these must [also] be offered [in Jerusalem] (Sifrei; Bekhorot 14b).* (28) **Keep [and you will hear all these words which I command you]** — *This*

רש"י

הפירש ממנו זוכה לו ולבניו אחרי, קל וחומר לגוף ועריות, שנפשו של אדם מתאנה להם: (כו) רק קדשין. אף על פי שאתה מתר לשחט חלין לא התרתי לך לשחט את הקדשים ולאכלן בשעריך בלא הקרבה, אלא הביאם לבית הבחירה: (כו) ועשית עלתיך. אם עולות הם, תן הבשר והדם על גבי המזבח; ואם זבחי שלמים הם דם זבחיך ישפך על המזבח תחלה ואחר כך "והבשר תאכל". ועוד דרשו רבותינו: "רק קדשין", שבא ללמד על הקדשים שבחופזה לארץ וללמד על התמורות ועל גלות קדשים שיקריבו: (כח) שמר. זו משנה שאתה

ית פתגמיא האלין די אנא
מפקודך בדיל דייטב לך ולבניך
בתוך עד עלם ארי תעבד
דתון ודכשר קדם יי אלהיך:
כט ארי ישצי יי אלהיך ית
עממיא די את עלל לתמן
לתרא יתהון מקדמך ויתרת
יתהון ותיבת בארעהון:
ל אסתמר לך דילמא תתקל
בתריהון בתר דישתצון

וּשְׁמַעַתָּ אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
אֲנִי מְצַוְךָ לַמַּעַן יִיטֵב לָךְ וּלְבְנֶיךָ אַחֲרֶיךָ
עַד־עוֹלָם כִּי תַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר בְּעֵינֵי
יְדוּהָ אֱלֹהֶיךָ: ס שלישי כט כִּי־יִכְרִית יְדוּהָ
אֱלֹהֶיךָ אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אַתָּה בֹא־שָׂמָה
לְרִשְׁתָּ אוֹתָם מִפְּנֵיךָ וּרְשַׁתְּ אֹתָם וַיֵּשְׁבֹת
בְּאַרְצָם: 5 הַשְּׁמַר לָךְ פֶּן־תִּנְקֶשׂ אַחֲרֵיהֶם

hear all these words which I command you, that it may be good for you, and for your children after you, forever, when you will do that which is good and proper in the eyes of the Lord your God. (29) When the Lord your God will cut off the nations where you come to dispossess them from before you, and when you dispossess them and dwell in their land: (30) Guard yourself, lest you be

RASHI

term שמר "keep" refers to the studying of the Oral Law, [since it is not written down,] you must keep it within you not to be forgotten, just as it states, "For it is a pleasant thing, if you keep them (תשמרם) within you." (Proverbs 22:18) And only by study, is it possible to understand and fulfill [the Commandments], but one who is not amongst those who study cannot be among those who fulfill. (Sifrei) [Keep ...] all these words

[which I command you] — This means that a minor precept should be as precious to you as a major precept. (Sifrei) [That it may be good for you ... when you will do] that which is good — [that which is good] in the eyes of Heaven. And proper — in the eyes of man. (Sifrei) (30) Lest you be seized (פן תנקש אחריהם) — Onkelos translates תנקש as an expression of מוקש, a snare. However, I say that he was not meticulous in examining the language. For we never find a נ in any form of the verb "to snare," not even as a root letter that is [sometimes] omitted from it. However, in the term denoting vehement movement from place to place, and rattling, we do find a נ, as in "and his knees knocked נקשן one against the other [in fear]." (Daniel 5:6) Here, too, I say that (פן תנקש אחריהם) means "lest you be seized by them," and means, become bound up with what they do. Similarly, "Let the creditor seize (ינקש) all that he has" (Psalms 109:11) —

רש"י

צריך לשמרה בבטנה שלא תשכח. בענין שנאמר: "כִּי־נָעִים בֵּי־תִשְׁמָרָם בְּבִטְנְךָ". ואם שניתהא, אפשר שתשמע ותקיים. הא כל שאינו בכלל משנה, אינו בכלל מעשה: את כל הדברים. שתהא חביבה עליך מצוה קלה כמצוה חמורה: הטוב. בעיני השמים: והישר. בעיני אדם: (ל) פן תנקש. אונקלוס תרגם לשון "מוקש" ואני אומר, שלא חש לדקדק בלשון, שלא מצינו נו"ן בלשון "יוקש" ואפלו ליסוד הנופל ממנו. אבל בלשון טרוף וקשקוש מצינו נו"ן. וארכבתה דא לְדָא נִקְשָׁן וְאָף זֶה אֲנִי אוֹמֵר: פן תנקש אחריהם פן תטרף אחריהם להיות כרוף אחר מעשיהם. וכן: "יִנְקֹשׁ נוֹשָׂה לְכָל־אִשְׁרָ־לוֹ". מקלל

מִקְדָּמָךְ וְדִילְמָא תִּתְּבַע
 לְטַעוֹתֵהוֹן לְמִימְרֵי אֲכַדִּין פְּלַחִין
 עִמְמִיא הָאֵלִין יִת טַעוֹתֵהוֹן
 וְאֶעְבֵּד בְּן אָף אָנָּא: לֹא לֹא
 תִּעְבֵּד בְּן קָדָם יִי אֱלֹהֵךְ אֲרִי
 כָּל דְּמַרְחֵק קָדָם יִי דִּי סְנֵי עֵבְדוּ
 לְטַעוֹתֵהוֹן אֲרִי אָף יִת בְּנֵיהוֹן

אַחֲרֵי הַשְּׂמֵדִם מִפְּנֵיךָ וּפְנֵי-תִדְרֹשׁ
 לְאֱלֹהֵיהֶם לֵאמֹר אֵיכָה יַעֲבְדוּ הַגּוֹיִם
 הָאֵלֶּה אֶת-אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱשֶׂה-בָּן גַּם-אֲנִי:
 לֹא לֹא-תַעֲשֶׂה כֹּן לִידוּה אֱלֹהֶיךָ כִּי כָל-
 תּוֹעֲבַת יְדוּה אֲשֶׁר שָׂנֵא עָשׂוּ לְאֱלֹהֵיהֶם כִּי

seized [by them, to follow] after them, after they are exterminated from before you; and lest you seek out their gods, saying, How did these nations serve their gods? and I will do likewise. (31) Do not do so to the Lord your God; for every abomination to the Lord which He hates, they did to their gods; for also their

RASHI

רש"י

here David is cursing the wicked — that he should have many creditors and that these should continually run after his money to seize it. **[Guard yourself, lest you ...] after they are exterminated from before you** — God says: After you see that I will annihilate them from before you, you ought to consider why these [people] were exterminated: Because of the corrupt actions which they had committed. Accordingly, you should not act likewise, lest others come and exterminate you. (Sifrei 14:54) **How did [these nations] serve [their gods? and I will do likewise]** — [Up till now,] the only

cases which incurred the [death] penalty for idolatry were: Sacrificing, offering incense, libation and prostration, [before any other god], as it says (Exodus 22:19), “[He who sacrifices to a god] except to the Lord exclusively [will be utterly destroyed].” This means that the punishment [of death] is incurred if one would commit the same type of worship as is performed for God, [namely the four aforementioned, but nothing else]. Now the verse here teaches if the mode of worshipping a particular idol is by some other rite, such as exposing one's body and excreting before Baal-Peor, or casting a stone at Markolis — then this is considered its worship and one who performs that form of worship is therefore liable [to the death penalty]. However, regarding sacrifice, offering incense, libation, and prostration, one is liable to the death penalty even though it is not the particular form of worship. (Sanhedrin 60b) (31) **For also their sons [and their daughters they would burn in fire to their**

את הרשע להיות עליו נושים רבים ויהיו מחזירין ומתנקשין אחר ממונו. אחרי השמדם מפניך. אחר שתראה שאשמדם מפניך, יש לך לתת לב מפני מה נשמדו אלו? מפני מעשים מקלקלים שבידיהם. אף אתה לא תעשה כן, שלא יבואו אחרים וישמידוך: איכה יעבדו. לפי שלא ענש על עבודת כוכבים ומזלות, אלא על זבח וקטור ונסוף והשתחוואה, כמו שכתוב: “בלתי לה לבדו”. דברים הנעשים לגבוה, בא ולמדך כאן, שאם דרבה של עבודת כוכבים לעבדה בדבר אחר, כגון פוער לפוער, וזורק אבן למרקוליס, זו היא עבודתו והיב, אבל זבח וקטור ונסוף והשתחוואה אפלו שלא בדרבה היב: (לא) כי גם את בנייהם. “גם” לרבות

וְיִתְּ בְּנֵיהֶן יוֹקֵדִין בְּנוֹרָא
 לְטַעוֹתֵיהֶן: א יֵת כֹּל פִּתְגָמָא
 דִּי אֲנָא מִפְקֵד יִתְכוֹן יִתֵּה
 תִּטְרוֹן לְמַעַבְד לֹא תוֹסְפוֹן
 עֲלוּהִי וְלֹא תִמְנְעוֹן מִנֵּה: ב אֲרִי
 יָקוּם בִּינְךָ נְבִיא אוֹ חֵלֶם חֲלָמָא
 וְיִתֵּן לְךָ אֵת אוֹ מוֹפְתָא: ג וְיִיתִי
 אִתָּא וּמוֹפְתָא דִּי מְלִיל עֲמִיד
 לְמִימְרָ נִהַךְ בְּתַר טַעוֹת עֲמִמָּא
 דִּי לֹא יִדְעָתוֹן וְנִפְלְחוֹן: ד לֹא
 תִקְבֵּל לְפִתְגָמֵי נְבִיאֵי הֵהוּא אוֹ

גַּם אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם יִשְׂרְפוּ בְּאֵשׁ
 לְאֱלֹהֵיהֶם: יג א אֵת כָּל־הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲנִי
 מְצַוֶּה אֲתֶכֶם אֹתוֹ תִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא־
 תוֹסֶף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ: פ ב כִּי־יָקוּם
 בְּקִרְבְּךָ נְבִיא אוֹ חֵלֶם חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ
 אוֹת אוֹ מוֹפֵת: ג וּבָא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת
 אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ לֵאמֹר נִלְכָה אַחֲרֵי
 אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יִדְעָתֶם וְנַעֲבֹדֵם:
 ד לֹא תִשְׁמַע אֶל־דְּבַרֵי הַנְּבִיא הַהוּא אוֹ

sons and their daughters they would burn in fire to their gods.

13 (1) Everything that I command you, keep to do; Do not add to it, nor diminish from it. (2) If there will arise among you a prophet, or a dreamer of a dream, and he will give you a sign or a wonder, (3) And the sign or the wonder of which he spoke to you happens, [and he] says, Let us go after other gods which you have not known, and let us serve them, (4) Do not listen to the

RASHI

רש"י

gods] — *The word (גם), "also," is to include their fathers and mothers [among those they burned]. Rabbi Akiva related, "I [once] saw a heathen who bound his father before his dog, which then devoured him."* (Sifrei) (1) **Everything [that I command you]** — *easy precepts as well as difficult ones.* (Sifrei) **Keep to do** — *[This statement] attaches a prohibition to the positive commandments mentioned in this*

section, for wherever (השמר) is used, it implies a prohibition. Lashes, however, are not incurred for infringement of a prohibition, when the term (השמר) is attached to a positive commandment. Do not add to it — *e.g., placing five chapters in tefillin [instead of four], or using five species for the lulav, [instead of four] or reciting four blessings [instead of three] for the "priestly blessing."* (Sifrei) (2) **[If there will arise among you a prophet ...] and he will give you a sign** — *From the heavens, just as it is stated in the case of Gid'on, who said to the angel, "then show me a sign," (Judges 6:17) and then it further states, "let it be*

אֵת אֲבוֹתֵיהֶם וְאִמּוֹתֵיהֶם אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: אֲנִי
 רָאִיתִי עוֹבֵד כּוֹכָבִים שְׁכַפְתּוֹ לְאֲבִיו לִפְנֵי כְּלוּבוֹ
 וְאָכְלוֹ: (א) אֵת כָּל־הַדְּבָר. קֵלָה בְּכַחַמוֹרָה: תִּשְׁמְרוּ
 לַעֲשׂוֹת. לִתֵּן "לֹא תַעֲשֶׂה" עַל "עֲשֶׂה" הָאֲמֹרִים
 בַּפְּרָשָׁה שְׂכַל הַשְּׁמֵר לְשׁוֹן לֹא תַעֲשֶׂה הוּא אֶלְא,
 שְׂאִין לֹקִין עַל הַשְּׁמֵר שֶׁל עֲשֶׂה: לֹא תוֹסֶף עָלָיו.
 חֵמֵשׁ טוֹטְפוֹת בְּתַפְלִין וְחֵמֵשׁ מִינֵין בְּלוּלָב, אַרְבַּע
 בְּרִכּוֹת בְּבִרְכַת כְּהֻנִים: (ב) וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת. בְּשִׁמְמִים
 כְּעִנְיָן שְׁנַאֲמַר בְּגִדְעוֹן: "וְעִשִּׂיתָ לִּי אוֹת". וְאוֹמַר:

לְחֹלֶם חֶלְמָא הֵוּא אַרִי מְנַסֵּי
 "אֲלֶהְיֶכֶם יִתְכוֹן יִתְכוֹן לְמַדְעַ
 הָאִיתִיכוֹן רְחִמִין יֵת יִי אֲלֶהְיֶכֶם
 בְּכָל לְבָכוֹן וּבְכָל נַפְשִׁכוֹן:
 הַ בְּתֵר דְחֶלְתָּא דִי אֲלֶהְיֶכֶם
 תְּהָכוֹן וְיִתְהַ תְּדַחֲלוֹן וְיִתְהַ
 פְּקוּדוּהִי תִטְרוֹן וְלִמְיִמְרָה
 תְּקַבְּלוֹן וְקִדְמוּהִי תְּפָלְחוֹן
 וּבְדַחֲלִתְהוּ תִתְקַרְבוּן: וְוַנְבִּיא
 הֵוּא אוֹ חֶלְם חֶלְמָא הֵוּא
 יִתְקַטֵּל אַרִי מְלִיל סְטִיאַ עַל יִי
 אֲלֶהְיֶכֶם דִּי אִפְקִי יִתְכוֹן מֵאַרְעָא
 דְּמִצְרַיִם וּדְפָרְקוּ מִבֵּית

אֶל-חֹלֶם הַחֲלוֹם הֵהוּא כִּי מְנַסֶּה יְדוֹהַ
 אֲלֵהֶיכֶם אֶתְכֶם לְדַעַת הֵיִשְׁכֶם אֲהַבִּים
 אֶת-יְדוֹהַ אֲלֵהֶיכֶם בְּכָל-לְבַבְכֶם וּבְכָל-
 נַפְשְׁכֶם: הַ אַחֲרֵי יְדוֹהַ אֲלֵהֶיכֶם תֵּלְכוּ וְאִתּוֹ
 תִירְאוּ וְאֶת-מִצְוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ
 תִשְׁמְעוּ וְאִתּוֹ תַעֲבֹדוּ וּבוֹ תִדְבְּקוּן:
 וְהַנְּבִיא הֵהוּא אוֹ חֶלְם הַחֲלוֹם הֵהוּא יוֹמֵת
 כִּי דְבַר-סֵרָה עַל-יְדוֹהַ אֲלֵהֶיכֶם הַמוֹצִיאַ

words of that prophet, or that dreamer of a dream; for the Lord your God is testing you, to know whether you really love the Lord your God with all your heart and with all your soul. (5) Go after the Lord your God, and fear Him, and keep His commandments, and heed His voice, and serve Him, and cleave to Him. (6) And that prophet, or that dreamer of a dream will be put to death; because he spoke deviation from the Lord your God — Who brings you out of

RASHI

dry only upon the fleece [and upon all the ground let there be dew].” (Judges 6:39) Or a wonder — on the earth. [other texts of Rashi read as follows: And he will give you a sign in the heavens, as is written (Genesis 1:14), “and they [i.e., the sun, the moon and stars] will be for signs and for seasons.” Or a wonder — on the earth, as is written, “If there will be dew on the fleece only, and upon all the ground, dry,” (Judges 6:39) Even so [that the prophet or dreamer shows you a wonder or a sign] do not listen to him. But if you ask, why then does God give him the power to perform a sign? Scripture replies (verse 4), “for the Lord your God is testing you [... whether you really love the Lord your God].” (Sifrei; Sanhedrin 90a). (5) And keep His commandments — the Torah of Moshe. And heed His voice — the voice of the prophets. And serve Him — in His Temple. (Sifrei) And cleave to Him — i.e., cleave to His ways: Bestow kindness, bury the dead and visit the ill, just as the Holy One, blessed be He did. (Sotah 14a) (6) [Because he spoke] deviation (סרה) — something that is far fetched in the world (lit., removed from the

רש"י

”יְהִי נָא הָרֵב אֶל הַגְּזָה” וְגוֹ: אוֹ מוֹפֵת. בְּאַרְץ (סְפָרַיִם אַחֲרִים): וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת. בְּשָׁמַיִם, דְּכַתִּיב: ”וְהִיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים”. אוֹ מוֹפֵת. בְּאַרְץ, דְּכַתִּיב: ”אִם טַל יִהְיֶה עַל הַגְּזָה לְבִדְהָ וְעַל כָּל הָאָרֶץ חָרִב” אִף עַל פִּי כֵן לֹא תִשְׁמַע לוֹ. וְאִם תֹּאמַר: מִפְּנֵי מַה נוֹתֵן לוֹ הַקֶּבֶה מְמַשְׁלָה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ? כִּי מְנַסֶּה ה' אֲלֵהֶיכֶם אֶתְכֶם: (ה) וְאֶת מִצְוֹתָיו תִּשְׁמְרוּ. תּוֹרַת מֹשֶׁה: וּבְקִלּוֹ תִשְׁמְעוּ. בְּקוֹל הַנְּבִיאִים: וְאִתּוֹ תַעֲבֹדוּ. בְּמִקְדָּשׁוֹ: וּבוֹ תִדְבְּקוּן. הַדְּבַק בְּדַרְכָּיו, גְּמַל חֲסִדִים, קָבַר מֵתִים, בְּקֶר חוֹלִים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הַקֶּבֶה: (ו) סְרָה. דְּבַר הַמוֹסֵר מִן הָעוֹלָם, שְׁלֹא הִיָּה

עבדותא לאטעויותך מן ארץ
 די פקודך ?? אלהיך למהך בה
 ותפלי עבד דביש מבינה:
 ז ארי ימלכנה אחוה בר אמך
 או ברך או ברתך או אתת קימך
 או חברך די כנפשו בסתרא
 למימר נהך ונפלה לטעות
 עממיא די לא ידעת את

אתכם | מארץ מצרים והפדך מבית
 עבדים להדיחך מן הדרך אשר צוה ידוה
 אלהיך ללכת בה ובערת הרע מקרבך: ס
 ז כי יסיתך אחיך בן אמך או בנה או
 בתך או | אשת חיקך או רעה אשר
 כנפשו בסתר לאמר נלכה ונעבדה
 אלהים אחרים אשר לא ידעת אתה

the land of Egypt, and Who redeems you from of the house of slaves, — to draw you away of the way in which the Lord your God commanded you to go: So you will exterminate the evil from your midst. (7) If your brother the son of your mother, instigates you in secret — or your son, or your daughter, or the wife of your embrace, or your friend, who is as your own soul — saying, Let us go and serve other gods, which neither you, [nor] your fathers have known.

RASHI

world), something which neither existed nor was created, and which I never bid him to say; destournure in Old French. And Who redeems you from the house of slaves — Even if God had no other claim on you, other than that He had redeemed you, it would be sufficient [to claim your obedience]. (Sifrei) (7) If [your brother ...] instigates you — The term הסתה always denotes “to incite,” as it is said, ה' אם היסתך — “If the Lord has incited you up against me;” (I Samuel 26:19) incite in Old French, i.e., that he causes him to err thus. Your brother — [means, your brother] on the father's side. The son of your mother — [means, your brother] on the mother's side. חיקך — i.e., the one that lies in your embrace and is attached מחקה to you; affichee in Old French. This is similar to (Ezekiel 43:14), ומחיק הארץ, which refers to the base (of the altar) that is affixed firmly [i.e., intimate to] the ground. [Or your friend,] who is as your own soul — This refers to your father. Scripture enumerates those [persons] who are dear to you: How much more so [must you not consent] to others [or spare them]? [If your brother ... instigates you] in secret — Scripture speaks of that which commonly occurs [although not excluding the case of one who entices publicly], for usually the one who entices speaks clandestinely. Similarly, Shlomoh [describing an episode

רש"י

ולא נברא ולא צויתיו לדבר בן דשטודורא בלע"ז:
 והפדך מבית עבדים. אפלו אין לו עליך אלא
 שפדאך, דיו: (ז) כי יסיתך. אין הסתה אלא גרוי,
 שנאמר: אם ה' הסיתך ב". אמיתר"א בלע"ז.
 שמשאיא לעשות בן אחיך. מאב: בן אמך. מאם:
 חיקך. השוכבת בחיקך ומחקה בך אפקיד"א בלע"ז
 וכן "ומחיק הארץ" מיסוד התקוע בארץ: אשר
 כנפשו. זה אביך, פרש לך הכתוב את החביבין לך
 קל וחמר לאחרים: בסתר. דבר הכתוב בהוה, שאין
 דברי מסית אלא בסתר. וכן שלמה הוא אומר:

וְאִבְהֵתֶיךָ: ח מִטְעוֹת עַמְמֵיָא דִּי
בְּסַחְרֵינִיכּוֹן דְּקָרִיבִין לְךָ אוֹ
דְּרַחֲמֵינִי מִנְּךָ מְסִיפֵי אֶרְעָא וְעַד
סִיפֵי אֶרְעָא: ט לֹא תִיבִי לֵה
וְלֹא תִקְבַּל מִנֶּה וְלֹא תַחֲוֶס עֵינְךָ
עֲלוּהֵי וְלֹא תִרְחַם וְלֹא תִכְסִי

וְאִבְהֵתֶיךָ: ח מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר
סְבִיבֵיתֶיכֶם הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ אוֹ הַרְחֹקִים
מִמֶּךָ מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ: ט לֹא־
תֵאבֶה לוֹ וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו וְלֹא־תַחֲוֶס

(8) From the gods of the peoples which surround you, [whether] near to you or far from you, from one end of the earth to the other end of the earth; (9) Do not desire him, and do not hearken to him; nor should you pity him, nor should

RASHI

of enticement.] says (Proverbs 7:9), "In the twilight, in the evening time, in the blackness of night and the darkness." (Sifrei) [Let us go and serve other gods,] which neither you, [nor] your fathers have known, — This would be a great disgrace for you, for not even the heathen nations forsake that which their fathers have handed down to them, yet this man says to you, "Abandon that which your fathers have handed down to you!" (Sifrei). (8) [Let us go and serve other gods ... whether near to you, or far from you] Why did the verse specify gods which are "near to you or far from you?" This is what it means: You learn the nature of gods far from you, through [knowing] the nature of those close to you, namely, just as those close to you are devoid of substance so too are those far from you. (Sanhedrin 61b; Sifrei) [gods ... far from you,] from one end of the earth [to the other end of the earth] — This refers to the sun, the moon, and the host of heaven [the stars], which proceed from one end of the world to the other. (Sifrei) (9) Do not desire him — i.e., you shall feel no longing (תאב) towards him; do not love him (לא תאהבנו). Because it is said, "You will love your fellow man as yourself," (Leviticus 19:18) [therefore it is necessary to tell us] this person, however, you must not love. And do not hearken to him — when he pleads for his life, that you should pardon him. [It was necessary to state this] because it says, "[If you see the donkey of your enemy you must surely help him" (Exodus 23:5); this person, however, you must not help. Nor should you pity him — [It was necessary to state this.] because it says, "you must not stand idly by the blood of your fellow man" (Leviticus 19:16) — this person, however, you

רש"י

"בְּנֶשֶׁף בְּעֶרֶב יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וְאֶפְלָה": אֲשֶׁר לֹא יִרְעֶת אֶתְּהָ וְאִבְהֵתֶיךָ. דְּבַר זֶה גִּנְאֵי גְדוּל הוּא לְךָ, שְׂאֵף הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֵין מְנִיחִין מַה שְּׁמִסְרוּ לָהֶם אֲבוֹתֵיהֶם, וְזֶה אוֹמֵר לְךָ: עֲזַב מַה שְּׁמִסְרוּ לְךָ אֲבוֹתֶיךָ: (ח) הַקְּרֹבִים אֵלֶיךָ אוֹ הַרְחֹקִים. לְמַה פָּרַט קְרֹבִים וְרַחֲוִיקִים? אֵלֵא, כִּי אָמַר הַכְּתוּב: מִטִּיבָן שֶׁל קְרֹבִים אֶתְּהָ לְמַד טִיבָן שֶׁל רַחֲוִיקִים, כִּשֶׁם שְׂאֵין מִמֶּשׁ בַּקְּרֹבִים, כִּי אֵין מִמֶּשׁ בַּרַחֲוִיקִים: מִקְצֵה הָאָרֶץ. זֶה חֲמָה וְלִבְנָה וְצָבֵא הַשָּׁמַיִם שֶׁהֵן מְהֻלְכִין מִסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפֵה: (ט) לֹא תֵאבֶה לוֹ. לֹא תִהְיֶה תֵאב לוֹ, לֹא תִאֲהַבְנֵהוּ, לְפִי שְׂנֵאָמַר: "וְאִהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ" אֵת זֶה לֹא תִאֲהַב: וְלֹא תִשְׁמַע אֵלָיו. בְּהִתְחַנְּנוּ עַל נַפְשׁוֹ לְמַחֵל לוֹ. לְפִי שְׂנֵאָמַר: "עֲזַב תַּעֲזֹב עִמּוֹ" לְזֶה לֹא תַעֲזֹב: וְלֹא תַחֲוֶס עֵינְךָ עָלָיו. לְפִי שְׂנֵאָמַר: "לֹא תַעֲמִד עַל־דַּם רֵעֶךָ" עַל זֶה לֹא

עלוהי: י ארי מקטל תקטלנה
 ידך תהי בה בקדמיתא
 למקטלה וידא דכל עמא
 בבתריתא: יא ותרגמנה
 באבניא וימות ארי בעא
 לאטעיותך מדחלתא דיי אלהך
 די אפקך מארעא דמצרים
 מבית עבדותא: יב וכל ישראל
 ישמעון וידחלון ולא יוספון
 למעבד כפתגמא בישא הדין
 בינך: יג ארי תשמע בחד
 מקרובך די יי אלהך יחב לך
 למתב תמן למימר: יד נפקו
 גברין בני רשעא מבינך

עִינְךָ עָלָיו וְלֹא תִחְמַל וְלֹא תִכְסֶה עָלָיו:
 כִּי הָרַג תִּהְרַגְנוּ יָדְךָ תִּהְיֶה בּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה
 לְהַמִּיתוֹ וְיַד כָּל־הָעָם בְּאַחֲרֹנָה: יֵא וּסְקַלְתוּ
 בְּאֲבָנִים וּמַת כִּי בִקֵּשׁ לְהַדְיָחְךָ מֵעַל יְדוּהָ
 אֱלֹהֶיךָ הַמוֹצִיאֲךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית
 עֲבָדִים: יב וְכָל־יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ
 וְלֹא־יוֹסְפוּ לַעֲשׂוֹת כַּדְּבַר הָרַע הַזֶּה
 בְּקִרְבְּךָ: ס יג כִּי־תִשְׁמַע בְּאַחַת עָרֶיךָ אֲשֶׁר
 יְדוּהָ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לְשֶׁבֶת שָׁם לְאֹמֶר:
 יד יֵצְאוּ אַנְשִׁים בְּנֵי־בְלִיעַל מִקִּרְבְּךָ

you have mercy upon him, nor should you shield him. (10) But you should surely kill him, your hand will be the first against him to put him to death, and afterwards the hand of all the people. (11) And you will stone him with stones, so that he dies because he sought to draw you away from the Lord your God, Who brings you out of the land of Egypt, from the house of slaves. (12) And all Israel will listen, and fear, and they will no longer do any evil such as this in your midst. (13) If you will hear in one of your cities which the Lord your God gives you to dwell therein, saying, (14) Unfaithful men, have gone out

RASHI

must not pity. (Sifrei) **Nor should you have mercy upon him** — *i.e., do not search for merits in his favor.* **Nor should you shield him** — *If you are aware of something which will condemn him, you are not permitted to remain silent* (Sifrei). (10) **But you should surely kill him** — *If he has left the court, acquitted, have him returned for conviction; if [on the other hand,] he has left the court convicted, do not return him for acquittal.* (Sifrei) **Your hand will be the first against him [to put him to death]** — *He who was incited [to idolatry by this person,] has the duty to slay him. However, if he did not die by the incitee's hand, he must die by the hand of others, as is further stated, "and afterwards the hand of all the people."* (Sifrei) (13) **[If you will hear in one of your cities which the Lord your God gives you] to dwell therein** — *The words "to dwell therein" are added, to exclude*

רש"י

תחוס: ולא תחמל. לא תהפך בזכותו: ולא תכסה עליו. אם אתה יודע לו חובה, אינך רשאי לשתק: (י) כִּי הָרַג תִּהְרַגְנוּ. (אם יצא מבית דין זכאי החזירהו לחובה) יצא מבית דין חייב אל תחזירהו לזכותו: ידך תהיה בו בראשונה. מצוה ביד הנסת להמיתו לא מת בידו, ימות ביד אחרים, שנאמר: "יַד כָּל הָעָם" וגו'; (יג) לְשֶׁבֶת שָׁם. פָּרַט לירושלים,

וְאֵתְּעִיּוֹ יִתְּבִי קִרְתָּהוֹן
לְמִימְרֵי גֵהֵךְ וְנִפְלְחָ לְטַעוֹת
עֲמֻמְיָא דִּי לָא יָדְעוּתוֹן:

וַיִּדְיָחוּ אֶת־יִשְׁבֵי עִירָם לְאֹמֵר נִלְכָּה
וְנַעֲבֹדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעֵתֶם:

from among you and have drawn away the inhabitants of their city, saying, Let us go and serve other gods, which you have not known.

RASHI

רש"י

Jerusalem, which was not apportioned as a dwelling place [for a particular tribe]. (Sifrei)

If you will hear ... saying — means, if you will hear people saying thus:

(14) **[Unfaithful] men** — but not women.

(בלי עול) *people without a yoke בליעל*,

who have thrown off the yoke of the Omnipresent (Sifrei). The inhabitants of their city — but not the inhabitants of another city. From here, our Rabbis taught: A city is not considered a “condemned city” (עיר הנדחת) unless it be the men, — אנשים, who lead the inhabitants astray, and unless its instigators are inhabitants of that city: (Sanhedrin 111b).

שֵׁלָא נִתְּנָה לְדִירָה: כִּי תִשְׁמַע לְאֹמֵר. אֹמְרִים בְּן יִצְאוּ וְגו': (יד) בְּנֵי בְּלִיעֵל. בְּלֵי עַל, שְׁפָרְקוּ עָלוּ שֶׁל מְקוֹם: אֲנָשִׁים. וְלֹא נָשִׁים: יִשְׁבֵי עִירָם. וְלֹא יוֹשְׁבֵי עִיר אֲחֵרָת, מִכָּאן אָמְרוּ: אִין נַעֲשִׂית עִיר הַנְּדַחַת עַד שְׂדִיחוּהָ אֲנָשִׁים וְעַד שְׂיָהִי מִדִּיחָהּ מִתּוֹכָהּ:

RE'AIH FOR FRIDAY ראה ליום ששי

טו וְדַרְשֵׁת וְחֻקְרַת וְשִׂאלַת הַיֵּטֵב וְהִנֵּה אָמַת } טו וְתִתְבַּע וְתִבְדּוֹק וְתִשְׂאֵל

(15) Then you will inquire, and investigate and ask thoroughly, and, behold, it

RASHI

רש"י

(15) **Then you will inquire, and investigate, and ask thoroughly** — From this verse [in combination with others as explained], our Rabbis have learned [the law of] the “seven investigations” [in a court of law], since Scripture uses many expressions [of investigation]. Here there are three expressions, namely דרישה, חקירה and היטב [i.e., “inquiry, investigation” and “thoroughly.”] The term ושאלת [to ask] is not counted as one of the seven [investigations] because the בדיקות — the cross-examinations [regarding accompanying circumstances], are derived from it. [So far we have three expressions.] And in another verse (Deuteronomy 19:18), it states, ודרשו השופטים היטב, “And the judges will inquire thoroughly.” [This adds two more expressions, דרישה, and היטב, to make five altogether.] And yet in another verse (Deuteronomy 17:4) it states, ודרשת היטב, “And you will inquire thoroughly.” [Thus, adding two more expressions, היטב and דרישה, to make up a final total of seven investigatory expressions demonstrating the law of “seven investigations.”] And our Rabbis have learned a גזירה שוה [i.e., they have received a transmission from their Rabbis,

(טו) וְדַרְשֵׁת וְחֻקְרַת וְשִׂאלַת הַיֵּטֵב. מִכָּאן לְמַדּוּ שְׁבַע חֻקְיֹת מִרְבּוּי הַמְּקָרָא כָּאן יֵשׁ ג': דְּרִישָׁה וְחֻקְיָרָה וְהִיטֵב. “וְשִׂאלַת” אִינוּ מִן הַמְּנִין, וּמִמְנוּ לְמַדּוּ בְּדִיקוֹת וּבְמְקוֹם אֲחֵר הוּא אֹמֵר “וְדַרְשׁוּ הַשּׁוֹפְטִים הַיֵּטֵב” וּבְמְקוֹם אֲחֵר הוּא אֹמֵר “וְדַרְשֵׁת הַיֵּטֵב” לְמַדּוּ “הַיֵּטֵב” “הַיֵּטֵב” לְגִזְרָה שְׁוֶה לְתַן